

TOETS

● ● ● Wat?

Een toets is een evaluatievorm waarbij de leerling op een vastgesteld tijdstip en binnen de vastgestelde tijd een (examen)taak (mondeling of schriftelijk) uitvoert. Elke taak kan ook als toets aangeboden worden.

Reproductieve toetsen meten het weergeven van gememoriseerde kennis- of vaardigheid(elementen). De vragen in deze toets zijn vooral reproducerende weetvragen. Het gebruiken of toepassen van kennis wordt hierbij niet getoetst.

*Constructiegericht*e toetsen worden gebruikt om na te gaan of de leerling de aangeboden kennis kan toepassen op een realistisch probleem. Er wordt met andere woorden inzicht en competentie (zowel kennis als vaardigheden) getoetst.

In functie van de verschillen tussen leerlingen moet elke toets voldoende variatie inhouden.

Een toets kan ingezet worden in functie van het bepalen van de nodige ondersteuning, van het meten van het niveau van een leerling of van het optimaliseren van het instructieproces.

Met een toets kan men nagaan of en waar de leerling nog extra uitleg en *begeleiding* nodig heeft. De toets zorgt er op deze manier voor dat meer leerlingen tot beter leren komen. (formatieve evaluatie) Als een leerling of een hele groep leerlingen een bepaalde doelstelling niet heeft bereikt, kan het toetsresultaat ertoe leiden dat het *leerproces* wordt bijgestuurd.

Men kan eveneens nagaan in welke mate een leerling de gestelde *doelen* bereikt heeft. (summatieve evaluatie).

● ● ● Waarom?

Een toets is efficiënt inzetbaar. Het afnemen van een schriftelijke toets bij een grotere groep vergt een geringe belasting, het scoren ervan vraagt echter wel een grotere tijdsinvestering. Voor mondelinge toetsafname is die verhouding omgekeerd (afname kost meer tijd dan beoordeling). Een mondelinge toets is dan weer interessant om vaardigheden te toetsen die schriftelijk moeilijk na te gaan zijn.

Het is vrij eenvoudig om een beoordelingsmodel op te stellen voor een toets.

● ● ● Hoe? (Stappenplan)

- ● Bepaal precies waarom en wat je wil meten.

Waarom wil je toetsen? Wil je te weten komen waar er nog lacunes zijn bij de leerling? Of wil je weten waar de leerling staat in vergelijking met de doelstellingen? Of wil je nagaan of je instructie efficiënt is geweest?

Wat wil je toetsen? Wat is de inhoud van de toets? Wat moet de leerling op een bepaald moment in zijn verwerving van de inhouden en vaardigheden kunnen? In welke concrete situaties moet hij deze competentie kunnen toepassen?

- ● Bedenk een functionele toetstaak op basis van een concrete situatie.

In welke situaties van het dagelijkse leven komt datgene voor wat je met de toets wil meten? Wat moet de leerling in realiteit in deze situatie doen met zijn (vak)kennis en (vakspecifieke) vaardigheid? Op welke manier moet hij zijn competentie inzetten om in deze situatie te kunnen functioneren?

- ● Verzamel materiaal voor je toets.

Welk materiaal is relevant voor de situatie die je hebt geselecteerd? Sluit het materiaal in de toets aan bij de leefwereld van de leerlingen en bij de situaties waarin ze met die leerinhouden geconfronteerd zullen worden? Gebruik je authentiek of semi-authentiek materiaal (brochures, foto's, schema's, grafieken...)?

- ● Stel de instructies en de vragen op.
 - Maak de vragen eenvoudig en duidelijk zodat de leerling goed weet wat er van hem wordt verwacht. Maak duidelijk op welke criteria hij/zij wordt beoordeeld.
 - Voorzie voldoende vragen om de invloed van toeval te beperken. Let erop dat de vragen onafhankelijk van elkaar op te lossen zijn. Zo vermijd je dat een leerling een hele reeks vragen niet kan oplossen omdat hij het antwoord op de eerste vraag niet wist.
 - Voorzie voldoende variatie in moeilijkheidsgraad tussen de vragen. Zo komt er bij de scores duidelijker uit wie erg sterk is, minder sterk of heel zwak.
 - Voorzie een duidelijke vormgeving en illustraties. Dat kan een extra ondersteuning zijn.
 - Voorzie een voorgesprek. Om alle verschillen weg te nemen op het vlak van culturele en schoolse achtergrond, kennis van de wereld, vertrouwdheid met toetsen en met het gehanteerde toetsformaat, is het belangrijk om het inlevingsvermogen te stimuleren met een kort voorgesprek zodat iedere leerling begrijpt wat er verwacht wordt.

- ● Zorg voor een beoordelingsmodel.

Het beoordelingsmodel moet duidelijk en consequent de instructies weerspiegelen. Bepaal op voorhand op welke criteria je wil scoren (met andere woorden, waarop je gaat letten).

De evaluatiecriteria moeten *aansluiten bij de vraagstelling*. Als je bijvoorbeeld in een schrijftaak niet duidelijk aangeeft dat de leerlingen volledige zinnen moeten gebruiken, mag je zinsstructuur niet opnemen als beoordelingscriterium.

De evaluatiecriteria moeten *aansluiten bij de doelstelling* van de toets. Als je bijvoorbeeld nagaat of de leerlingen het spijsverteringsstelsel begrijpen, mag je spel- en stijlfouten niet opnemen als beoordelingscriterium.

[Criteria opstellen](#) samen met de leerlingen dient heel wat doelstellingen.

● ● ● Voorbeelden

[Glam-it](#)